

ГОДИШЊА КОНФЕРЕНЦИЈА КОМИТЕТА ЗА КОСТИМ ИКОМ-а *Мода и иновација*

Утрехт, Тилбург и Амстердам, 11–15. јун 2018.

Категорија чланка: приказ

1. Годишња конференција Комитета за костим ИКОМ-а *Мода и иновација*, Утрехт, Тилбург и Амстердам, 11–15. јун 2018.
2. ICOM Costume Committee Annual Meeting *Fashion and Innovation*, Utrecht, Tilburg and Amsterdam, 11–15 June 2018

Годишња конференција Комитета за костим ИКОМ-а (ICOM Costume Committee) одржана је од 11. до 15. јуна 2018. године у Централном музеју (Centraal Museum) у Утрехту, Музеју текстила (Textielmuseum) у Тилбургу и Краљевском музеју (Rijksmuseum) у Амстердаму. Овогодишњој конференцији, чија је тема била *Мода и иновација* (Fashion and Innovation), присуствовало више од сто учесника из различитих земаља, међу којима су, осим земље домаћина Холандије, биле и Аргентина, Аустралија, Аустрија, Белгија, Велика Британија, Данска, Израел, Јапан, Камерун, Канада, Немачка, Мађарска, Пољска, Португалија, САД, Финска, Холандија, Чешка и Србија. Излагања су обухватала широк спектар тема: од иновација у историји моде, преко оних у тржишном пласману модних производа, све до савремених тенденција одрживог развоја.

Тако је Анабела Бећо (Anabela Becho) из Центра за истраживање архитектуре, урбанизма и дизајна (CIAUD) у Лисабону на примеру Мадам Гре (Madame Grès) и њене јединствене, иноваивне технику драпирања,

размотрила категорију безвременог као супротност ефемерној природи моде. Марија Шпиц (Maria Spitz) из Збирке Драјфлесен (Dreiflessen Collection) у Метингену (Mettingen) представила је иновативни концепт „одеће за свакога“ чију су примену започели браћа Клеменс и Август Бренинкмајер (Clemens & August Brenninkmeijer) давне 1841. године, оснивањем прве робне куће *C&A*, у холандском граду Снеку (Sneek).

Инге Шпехт (Inge Specht) из Холандског музеја коже и обуће (Nederlands Leder en Schoenen Museum) у Валвејку (Waalwijk) говорила је о новом материјалу, биофабрикованој кожи, која настаје лабораторијским узгајањем колагена и других хелија. Представљање експерименталних комада обуће израђене од ових материјала, који су још увек нестабилни, изазвало је велику пажњу и подстакло на размишљање о изазовима са којима ће се музејски депои модних предмета сусретати у будућности.

Марјолејн Коек (Marjolein Koek) из Краљевског музеја у Амстердаму подсетила је на материјал који је

својевремено такође био нов, и као такав је представљао изазов за одржавање и чување. У питању је желатин од кога су се производиле шљокице и други декоративни елементи коришћени за украшавање вечерњих хаљина почетком XX века.

И овог пута предмет интересовања учесника били су модни детаљи. Александра Ким (Alexandra Kim) из музеја Монтгомеријева крчма (Montgomery's Inn) у Торонту говорила је о развоју ташни и џепова, нагласивши њихову везу са различитим садржајима који су у њима ношени у различитим периодима. Тако је на изложби у музеју Кућа Гибсон (Gibson House Museum) у Торонту под називом *Новчићи и ташнице* (Pennies and Purses), која се бавила потрошачким навикама у руралној Канади XIX века, развој женске ташне и мушких џепова представљен кроз мењање природе њиховог садржаја и кроз пет хронолошких тачака: 1800, 1850, 1900, 1950 и 2000.

Увек занимљива тема јесте и повезаност појединих одевних предмета са одређеним обичајима. Костимограф Доротеа Николаи (Dorothea Nicolai) представила је некадашње француске обичаје везане за прославу св. Катарине, заштитнице кројачица и модискиња. Тог дана, неудате жене из бранше које су напуниле 25 година, уз жеље да се што пре удају, прослављане су као тзв. „катеринете“ (catherinettes). Велики, упадљиво украшени зелено-жути шешири, који су били заштитни знак „катеринета“, данас могу да изненаде историчара моде неупућеног у овај обичај.

Мајке Бјанки-Кенингштајн (Meike Bianchi-Köningstein) из Музеја фармера (Bauernmuseum) у Френздорфу (Frensdorf) говорила је о стереотипном представљању националних костима, који су често конструисани накнадно и не одражавају стварне одевне праксе. Бјанки-Кенингштајн је представила резултате пројекта истражи-вања народне ношње у музејима и збиркама Горње Франконије и промене идентификоване у одевању заједнице Мистелгау (Mistelgau), за чију се ношњу дуго сматрало да се није мењала.

Дан ван Дартел (Daan van Dartel) из холандског Народног музеја светских култура (National Museum of World Cultures) указала је на постојање јаке бинарне поделе на „нас“ и „Другога“ у западним етнографским музејима. У том контексту, Ван Дартел је преиспитала склоност теорије моде ка западној моди и поставила важно питање: зашто се одређени предмет сматра модом или одећом? С обзиром на преплитање различитих културних утицаја у нашој средини, као и на то да наша представа о националном костиму датира из XIX века, разматрања изнета у оквиру ове и претходне теме важна су и за даља проучавања историје моде и одевања у Србији и региону.

У оквиру свог излагања на конференцији представила сам концепт студијске изложбе „Мода у модерној Србији“ која ће се одржати 2019. године у Музеју примењене уметности у Београду. Изложба обухвата период XIX и почетка XX века у коме су српско друштво и мода прошли пут од „Истока“ ка „Западу“ или трансформацију од „традиционалног“ ка „модерном“. У светлу горе изнетих запажања и постављених питања, важно је напоменути да концепт изложбе из одреднице „мода“ не искључује *a priori*, као што је до сада било уобичајено, „не-западну“ градску ношњу која је настала под османским утицајем.

О актуелној теми дигитализације музејских збирки, као и о могућностима које нови медији пружају када је у питању излагање историјског костима, говорила је Кати Мартин (Kathi Martin) са Универзитета Дрексел (Drexel University) у Филадельфији. Мартин је представила пројекат *Дигитални музеј Дрексел* (Drexel Digital Museum) у оквиру кога су доступне интерактивне фотографије високе резолуције, анимације историјских костима и 3D медији.

Маркета Винглерова (Markéta Vinglerová) из Музеја примењене уметности у Прагу (Umělecko-průmyslové museum) представила је неткани текстил под називом „протис“ (Protis), произведен 1959. године на Институту за истраживање вуне (Výzkumný ústav vlnářský) у Брну у тадашњој Чехословачкој. После више деценија, овај некада популаран материјал поново је привукао младе чешке дизајнере и уметнике. Ипак, старије генерације данас изражавају отпор према „протису“ као производу који их подсећа на време иза „гвоздене завесе“.

Програм конференције обухватио је 35 излагања која су била распоређена у десет сесија. Као и претходних година, презентовани радови ће бити објављени у *online* зборнику на сајту Комитета за костим ИКОМ-а. У оквиру пратећег програма конференције организовани су студијски обиласци музеја, изложби, депоа, конзерваторских радионица, приватних колекција и других занимљивих локација у Утрехту, Тилбургу и Амстердаму.

Једна од изложби коју су посетили учесници конференције је изложба *Рефлексије* (Reflections), савременог холандског модног креатора Јана Таминиауа (Jan Taminiau) у Централном музеју у Утрехту. Осим самих предмета високе моде, изложба је приказала и процес који води до њиховог настанка, повезујући креаторове изворе инспирације у областима моде, фотографије, дизајна и уметности, са методама и резултатима његовог рада. Своје хаљине за излагање је овом приликом позајмила и холандска краљица Максима, која у важним приликама често носи Таминиауове креације.